

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Bohun (spr.)
Sędziowie:	SSA Walter Komorek SSA Adam Jewgraf
Protokolant:	Justyna Łupkowska

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w W.**

przeciwko **A. R.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 25 września 2012 r. sygn. akt I C 160/10

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w L. uznał za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej (...) S.A. z siedzibą w W. czynność prawną ustanowienia dożywotniej i nieodpłatnej służebności osobistej

na rzecz pozwanego A. R. przez M. K. (1) aktem notarialnym

w dniu 10 lipca 2009 r. przed notariuszem M. K. (2) w Kancelarii Notarialnej w L. za numerem Rep. A (...), służebności obciążającej lokal mieszkalny położony w L. przy ul. (...), dla której

to nieruchomości Sąd Rejonowy w L. Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...) – celem zaspokojenia wierzytelności wynikającej z tytułu egzekucyjnego aktu notarialnego z dnia 24 września 2007 r. za numerem Rep. A (...) i aktu notarialnego z dnia 30 stycznia 2008 r. za numerem Rep. A (...) sporządzonych przed notariuszem J. N. w Kancelarii Notarialnej w W. i zaopatrzonych w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 listopada 2008 r. w sprawie sygn. akt I Co 741/08 w kwocie 5.500.000 zł (słownie: pięć milionów pięćset tysięcy złotych) – należność główna. W punkcie

II sentencji zasądził od pozwanego A. R. na rzecz strony powodowej (...) S.A. z siedzibą w W. tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 20.850 zł, w tym tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 7.200 zł.

Apelację od tego wyroku złożył pozwany wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Zaskarżonemu orzeczeniu pozwany zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania art. 321 § 1 k.p.c. poprzez wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie nieobjętym żądaniem pozwu;
2. naruszenie prawa materialnego a to art. 527 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w uwzględnieniu powództwa o uznanie czynności za bezskuteczną, mimo iż we wniesionym pozwie strona powodowa nie skonkretyzowała wierzytelności, której ochrony się domagała a postępowania egzekucyjne, do których się odwołała w petitum pozwu dotycząc wierzytelności stwierdzonych kilkoma odrębnymi tytułami wykonawczymi.

W uzasadnieniu apelacji, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 594/09, pozwany podniósł, iż wobec niewskazania w treści żądania o uznanie czynności za bezskuteczną, wierzytelności, której ochronie skarga pauliańska ma służyć, powództwo powinno zostać oddalone. Pozwany wskazał, iż sąd nie był własny zastąpić strony powodowej w odpowiednim sformułowaniu żądania pozwu, które wskazywałoby chronioną wierzytelność co do jej podstawy i wysokości.

W ocenie skarżącego także w uzasadnieniu pozwu strona powodowa nie skonkretyzowała tej wierzytelności. Odniosła się bowiem jedynie do postępowań egzekucyjnych, w których prowadzone jest postępowanie egzekucyjne. Pozwany wskazał, iż tytuły egzekucyjne, którymi dysponuje powódka opiewają na kwotę łącznie 18 mln zł. Ponieważ w niniejszej sprawie wartość przedmiotu sporu wyznacza wysokość chronionej wierzytelności, nie może budzić wątpliwości, iż Sąd Okręgowy nie mógł domniemywać, iż wołą powódki było objęcie ochroną obu wierzytelności do kwoty 5.000.000 zł, ale nie miał dostatecznych podstaw, by stwierdzić, której wierzytelności – którego aktu notarialnego żądanie pozwu ostatecznie dotyczy.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie jako niezasadnej.

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację strony pozwanej oparł się na następujących ustaleniach Sądu I instancji, które przyjął za własne:

W dniu 24 września 2007 r. w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem J. N. została zawarta umowa przedwstępna sprzedaży (warunkowa) oraz o ustanowienie hipoteki, na mocy której dłużniczka – córka pozwanego A. M. K., jako sprzedająca oraz M. S. i J. D. obaj działający jako Wiceprezes Zarządu i Członek Zarządu Spółki pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. – kupujący (poprzednik prawny strony powodowej) zobowiązała się do przeniesienia:

- prawa użytkowania wieczystego do dnia 31 grudnia 2048 r. nieruchomości niezabudowanej położonej w gminie P. działki nr: (...), dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w J. prowadzona jest księga wieczysta za numerem Kw (...);
- własności niezabudowanej nieruchomości położonej w gminie P. działka nr (...) grunty orne, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w J. prowadzona jest księga wieczysta za numerem Kw (...);
- własności niezabudowanej nieruchomości położonej w gminie P. działka nr (...) grunty orne, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w J. prowadzona jest księga wieczysta za nr Kw (...).

Co do nieruchomości objętych księgą wieczystą nr Kw (...) i nr Kw (...), jak to wynika z treści ich działu III, wpisane były tam roszczenia o zawarcie umowy przenoszącej prawo użytkowania wieczystego nieruchomości na rzecz J. W., na podstawie przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 16 marca 2007 r. sporządzonej przed notariuszem E. M.. Strony umowy ustaliły, że cała należność z tytułu ceny w łącznej kwocie 24.000.000 zł zostanie zapłacona sprzedającemu w następujący sposób:

A – kwota 1.500.000 zł tytułem zaliczki na poczet ceny zostanie zapłacona w następnym dniu roboczym po przedłożeniu kupującemu dowodu nadania listem poleconym wypisu umowy objętej niniejszym aktem wraz z wnioskiem o wpis hipoteki kaucyjnej ;

B – kwota 8.000.000 złotych tytułem zaliczki na poczet ceny zostanie zapłacona w dniu zawarcia umowy przyrzeczonej sprzedaży warunkowej, po spełnieniu warunków określonych w § 4 pkt 1 lit. a ,b i c oraz § 4 pkt 5 lit. a i b;

C – pozostała należności z tytułu ceny w kwocie 14.500.000 zł zostanie zapłacona w dniu zawarcia umowy przeniesienia prawa użytkowania wieczystego i własności nieruchomości oraz sprzedaży środków trwałych.

Sprzedająca M. K. (1) w § 9 ust. 1 przedmiotowej umowy oświadczyła ponadto, że co do zobowiązania zwrotu na rzecz Spółki pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. wszelkich należności otrzymanych od Spółki tytułem zaliczki na poczet ceny w sposób i w terminach określonych w § 8 umowy, poddaje się egzekucji z aktu notarialnego, stosownie do art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c. do maksymalnej kwoty 12.000.000 zł. Ponadto warunkiem prowadzenia egzekucji będzie bezskuteczny upływ terminu do zwrotu zaliczki. Strony w § 8 przedmiotowej umowy ustaliły, iż sprzedająca zobowiązuje się do zwrotu wszelkich należności otrzymanych od kupującego jako zaliczki, nie później niż, w terminie 7 dni od daty wezwania sprzedającego przez kupującego do zwrotu zaliczki. W § 9 ust. 2 umowy sprzedająca oświadczyła, że w celu zabezpieczenia wierzytelności Spółki z tytułu zwrotu wszelkich należności zapłaconych przez Spółkę na jej rzecz M. K. (1), tytułem zaliczki na poczet ceny, ustanawia na opisanych nieruchomościach hipotekę kaucyjną łączną do kwoty 12.000.000 zł, a przedstawiciele kupującej Spółki Akcyjnej (...) z siedzibą w W.. Wiceprezes zarządu i Członek Zarządu Spółki wyrazili na to zgodę.

W dniu 30 stycznia 2008 r. w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem J. N. został zawarty aneks do powyższej umowy z dnia 24 września 2007 r. – aneks do umowy przedwstępnej sprzedaży (warunkowej) oraz umowy ustanowienia hipoteki oraz oświadczenie o ustanowieniu tytułu egzekucyjnego. Tu sprzedająca umocowała do podpisania aneksu swojego ojca, a pozwanego w sprawie – A. R.. Między innymi, na mocy przedmiotowego aneksu w § 6 ust. b strony ustaliły, że dalsza kwota 4.000.000 zł tytułem zaliczki na poczet ceny zostanie zapłacona sprzedającej do dnia 10 lutego 2008 r.

W dniu 1 października 2007 r. została przelana pierwsza zaliczka w wysokości 1.500.000 zł na rachunek bankowy sprzedającej dłużniczki M. K. (1) Banku (...) w P.. Kolejna druga i ostatnia zaliczka na poczet ceny nabycia nieruchomości została przelana przez stronę powodową w dniu 8 lutego 2008 roku, także na rachunek bankowy M. K. (1) prowadzony przez Bank (...) w P.. Łącznie tytułem zaliczek na poczet ceny strona powodowa uiściła na rzecz sprzedającej M. K. (1) – córki pozwanego – kwotę 5.500.000 zł do dnia 10 lutego 2008 r.

Z uwagi na fakt nie dojścia do zawarcia umowy zakupu nieruchomości oraz bezskuteczny upływ terminu do zwrotu zaliczek wyznaczonych przez wierzyciela dłużniczce M. K. (1), strona powodowa zwróciła się do Sądu Rejonowego w J. o nadanie klauzuli wykonalności aktom notarialnym z dnia 24 września 2007 r. i z dnia 30 stycznia 2008 r. Sąd Rejonowy w J. prawomocnym postanowieniem z dnia 24 listopada 2008 r. nadał klauzule wykonalności: I – aktowi notarialnemu z dnia 24 września 2007 r. Rep. A numer (...) sporządzonemu przed notariuszem J. N. z Kancelarii Notarialnej w W., na mocy którego dłużniczka M. K. (1) w § 9 poddaje się egzekucji na mocy art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c.; II – aktowi notarialnemu z dnia 30 stycznia 2008 r. Rep. A – numer (...) sporządzonemu przez notariusza J. N. z Kancelarii Notarialnej w W., na mocy której dłużniczka M. K. (1) w § 5 poddaje się egzekucji na mocy art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c.

Wierzyciel po uzyskaniu tytułów wykonawczych w dniu 15 grudnia 2008 r. złożył wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w J. A. P. o wszczęcie i przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości dłużniczki M. K. (1) należności głównej w kwocie 5.500.000 zł. W dniu 8 maja 2009 r. wierzyciel złożył do komornika kolejny wniosek o rozszerzenie egzekucji na pozostałe składniki majątkowe dłużniczki, w tym rachunek bankowy, na wszelkie ruchomości będące własnością dłużniczki znajdujące się w miejscu jej zamieszkania oraz miejscu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej oraz wszelkich wierzytelności dłużniczki, w tym wynagrodzenie za pracę, wynagrodzenia z tytułu umów o dzieło, umów zlecenia, wierzytelności związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, w szczególności w postaci zwrotu podatku VAT oraz podatki dochodowego. W dniu 1 lipca 2009 r. wierzyciel złożył do komornika kolejny wniosek o poszukiwanie majątku dłużnika M. K. (1) wobec dotychczasowej bezskuteczności prowadzonej egzekucji z nieruchomości dłużniczki.

W dniu 3 lipca 2009 r. strona powodowa jako wierzyciel dłużniczki M. K. (1) złożyła wniosek do Sądu Rejonowego w J. o wydanie dalszego tytułu wykonawczego celem wszczęcia egzekucji z innej nieruchomości dłużniczki, która położona jest w L..

Na dzień 11 września 2012 r. zaległości dłużniczki M. K. (1) wynoszą: należność główna 5.500.000 zł, plus odsetki w kwocie 2.815.195,75 zł, w przypadku zwłoki dalsze odsetki od dnia 12 września 2012 r. w wysokości 2.049,06 zł dziennie, dalej koszty procesu w kwocie 127 zł, koszty klauzuli w kwocie 66 zł. Do dnia 11 września 2012 r Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w J. w sprawie sygn. akt Km 1368/2008 wyegzekwował kwotę łączną 78.803,96 zł, w tym: odsetki zaległe w kwocie 62.810,69 zł (wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w L. z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie sygn. akt VI GC 37/09), koszty zastępstwa w egzekucji w kwocie 3.600 zł i zwrot zaliczki wierzycielowi w kwocie 12.315,92 zł.

W dniu 10 czerwca 2009 r. do Sądu Rejonowego w J. wpłynęła skarga na czynności Komornika Sądowego A. P., wniesiona przez wierzyciela (...) S.A. z siedzibą w W., w której to strona powodowa zaskarżyła czynność komornika polegającą na znacznie zawyżonym oszacowaniu nieruchomości położonej w gminie P., działki ewidencyjnej o numerze (...), stanowiącej własność dłużnika M. K. (1), dla której to nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta w tamtejszym Sądzie za numerem Kw (...), a dokonanym na podstawie operatu szacunkowego rzeczoznawcy majątkowego W. C. z dnia 5 maja 2009 r. Ostatecznie Sąd Rejonowy w J. prawomocnym postanowieniem z dnia 22 lutego 2012 r. zmienił protokół opisu i oszacowania nieruchomości sporządzony przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w J. A. P. – co do nieruchomości: stanowiącej działkę gruntu o numerze (...) o powierzchni 2 ha położonej w P. o tyle, że wartość tej nieruchomości przyjął na kwotę 511.000 zł; stanowiącej działkę gruntu numer (...) o powierzchni 3 ha o tyle, że wartość tej nieruchomości przyjął na kwotę 776.500 zł; stanowiącej działki (...) będących w użytkowaniu wieczystym o powierzchni 4,84 ha o tyle, że wartość prawa wieczystego użytkowania gruntu określił na kwotę 2.918.000 zł, w tym prawa wieczystego użytkowania gruntu na kwotę 2.501.000 zł, a pozostała kwota stanowi wartość zabudowań. Wartość całej nieruchomości stanowiącej własność dłużnika M. K. (1) określono, dla wszystkich działek i wartości prawa wieczystego użytkowania – na łączną kwotę 4.205.500 zł.

W dniu 13 listopada 2009 r. wierzyciel złożył kolejny wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. G. W. o wszczęcie i przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości dłużnika M. K. (1) położonej w L. przy ul. (...) nr (...), a stanowiący lokal mieszkalny będący odrębną nieruchomością, o łącznej powierzchni 129,9 m⁽²⁾, wraz z udziałem w prawie użytkowania wieczystego gruntu w wysokości 11/100, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w L. prowadzi księgę wieczystą za numerem Kw (...) w celu zaspokojenia wierzytelności w kwocie 5.500.000 zł z tytułu zwrotu zaliczki.

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego z przedmiotowej nieruchomości przez Komornika Sądowego w L. w sprawie sygn. akt Km1411/09 G. W. okazało się, że dłużniczka M. K. (1) w dniu 10 lipca 2009 r. w Kancelarii Notarialnej w L. przed notariuszem M. K. (2) ustanowiła dożywotnio i nieodpłatnie na rzecz swojego ojca – pozwanego – A. R. służebność osobistą mieszkania, polegającą na prawie korzystania z całego lokalu mieszkalnego objętego

księgą wieczystą Kw (...). Wartość przedmiotowej nieruchomości została ustalona na kwotę 327.000 zł, wartość ograniczonego prawa rzeczowego – ustanowionej dożywotniej służebności mieszkania – na kwotę 273.000 zł.

Pozwany A. R. jest ojcem dłużniczki M. K. (1), zamieszkuje w miejscowości W. nr 31, gdzie jest zameldowany na pobyt stały. W nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) zamieszkuje na stałe dłużniczka M. K. (1) ze swoimi dziećmi. Nieruchomość tę zakupiła ona w roku 2007. Pozwany swój zakład wydobywania i przerobu granitu w P. podzielił na dwie części w roku 2002 i jedną z nich przekazał swojej córce. Sam nadal prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Wydobycie i Przerób Granitu A. R. w P.”. Pomaga także dłużniczce w prowadzeniu jej firmy – „Zakładu (...) z siedzibą w P.”. Pozwany zatrudnia w swojej firmie 22 osoby i uzyskuje zysk w wysokości około kilkunastu tysięcy złotych miesięcznie. Dłużniczka ze swojej firmy nie uzyskuje żadnych dochodów, zatrudnia 4 osoby. Majątek córki pozwanego został sprzedany w toku postępowania egzekucyjnego. Kłopoty córki pozwanego rozpoczęły się w roku 2007-2008, kiedy to strona powodowa uiściła na rzecz dłużniczki zaliczkę w kwocie 5.500.000 zł, a następnie odstąpiła od zwarcia umowy sprzedaży – warunkowej – z dnia 24 września 2007 r. Zadłużenie M. K. (1) na rzecz strony powodowej, według wiedzy pozwanego, wynosi aktualnie około 7.000.000 zł. Pozwany większą część roku przebywa w podróżach zagranicznych i tak w roku 2011 był poza granicami kraju w podróży przez 5 miesięcy. W lokalu położonym w L. przy ul. (...) nigdy nie zamieszkiwał na stałe.

Kierując się tymi ustaleniami Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji:

Za bezpodstawny należy uznać zarzuty pozwanego, iż Sąd Okręgowy wskazując w sentencji wyroku wierzytelność, której ochronie miało służyć powództwo ze skargi pauliańskiej, orzekł ponad żądanie pozwu jak również naruszył treść normy art. 527 § 1 k.c. poprzez skonkretyzowanie za stronę powodową wierzytelności, której ochronie skarga pauliańska miała służyć.

Nie ulega wątpliwości, iż w wyroku uznającym czynność prawną za bezskuteczną należy określić przysługującą powodowi wierzytelność, która nie może zostać zaspokojona, na skutek dokonanej przez dłużnika powoda z pozwanym czynności prawnej. Stanowisko to jest utrwalone tak w orzecznictwie jak i w judykaturze (zob. wyrok SN z 13.02.1970 r., w sprawie III CRN 546/09, uchwała SN z dnia 11 października 1995 r., w sprawie III CZP 139/95, uzasadnienie wyroku SN z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 1336/00, wyrok SN z dnia 17.09.2003 r., II CK 10/02). Stąd też strona powodowa domagając się od Sądu konkretnego rozstrzygnięcia, powinna oznaczyć w swoim żądaniu ze skargi pauliańskiej, względem jakiej wierzytelności bezskuteczność czynności prawnej ma być orzeczona.

W sprawie było bezsporne, iż strona powodowa w samym petitum pozwu nie wskazała wierzytelności, której ochronie służyć powinna skarga pauliańska. Zgodzić należy się zatem ze skarżącym, iż sentencja wyroku Sądu Okręgowego odbiega od treści żądania pozwu. Nie stanowi to jednak wbrew twierdzeniom apelacji, przekroczenia granic wyrokowania wskazanych w art. 321 k.p.c.

Należy w pełni podzielić stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie IV CSK 115/07 (niepubl. LEX nr 358817), że „związanie granicami żądania nie oznacza, że Sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli treść żądania sformułowana jest niewłaściwie, niewyraźnie lub nieprecyzyjnie Sąd może, a nawet ma obowiązek odpowiednio je zmodyfikować, jednakże zgodnie z wolą powoda i w ramach podstawy faktycznej powództwa. W tym przypadku chodzi wyłącznie o nadanie objawionej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy”. Powyższe orzeczenie zapadło w analogicznym stanie faktycznym jak w niniejszej sprawie, tj. gdy Sąd oznaczył w sentencji wyroku wierzytelność, której ochronie służyć miała skarga pauliańska, w sytuacji gdy wierzytelność ta była należycie oznaczona w uzasadnieniu pozwu, nie została natomiast ujęta w samym jego petitum. Powołane stanowisko nie stoi w sprzeczności z tezą zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., na którą powołuje się w apelacji strona powodowa, zgodnie z którą „określenie wierzytelności musi znaleźć się w żądaniu pozwu (...). Decyzja w tym zakresie jest

autonomiczną decyzją powoda nie podlegającą kontroli sądu. Wkraczanie w określenie wierzytelności, z której wynika żądanie naruszałoby zasadę równości stron i stanowiłoby wkroczenie sądu w sferę kształtowania treści powództwa”. Trzeba bowiem zauważyć, iż rozstrzygnięcie to zapadło w odmiennym stanie faktycznym. Mianowicie w sprawie tej wierzytelność powódki nie została jeszcze stwierdzona tytułem egzekucyjnym (a w konsekwencji i wykonawczym), a powódka tak w pozwie jak i w dalszych pismach procesowych nie była w stanie należycie jej skonkretyzować tak co do stosunku prawnego, z jakiego wynika, jak i co do jej wysokości. Z powyższego wynika, iż należy odróżnić sytuację, w której strona powodowa wprawdzie nieprawidłowo formułuje żądanie pozwu, jednakże z treści pozwu jasno wynika, jaka wierzytelność podlega ochronie, od sytuacji, w której strona powodowa w ogóle nie konkretyzuje dostatecznie swojej wierzytelności.

W pierwszym wypadku będzie dopuszczalne dokonanie poprawnego sformułowania sentencji wyroku w sposób uwzględniający oznaczenie wierzytelności, jeżeli oczywiście zostaną spełnione wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej.

Dla porządku należy jedynie wskazać, iż co do możliwości poprawienia sformułowania żądania pozwu, o ile modyfikacja jest zgodna z wolą powoda i nie wykracza poza treść jego żądania, Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się aprobowując wskazując, iż odmienne ujęcie tej kwestii byłoby przejawem niczym nieuzasadnionego formalizmu i prowadziłyby do wypaczenia zasady wyrażonej w art. 321 § 1 k.p.c. (zob. wyrok SN z dnia 9 maja 2008 r., w sprawie III CSK 17/08, wyrok z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie IV CK 376/05).

Odnosnie drugiego z omawianych powyżej przypadków, powództwo będzie podlegało oddaleniu nie tyle z powodu wadliwie sformułowanego żądania, ale właśnie ze względu na fakt, iż wszystkie przesłanki skargi nie zostały spełnione, tj. nie wskazano wierzytelności, której ochronie skarga pauliańska ma służyć. Jak wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., w sprawie III CZP 139/95, „zastosowanie instytucji skargi pauliańskiej wchodzi w rachubę tylko wówczas, gdy wierzytelność przysługująca pokrzywdzonemu wierzycielowi względem określonego dłużnika jest realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. (...). Na wierzycielu spoczywa ciężar dowodu, że przysługująca mu wierzytelność nie może zostać zaspokojona z majątku dłużnika w konsekwencji zaskarżonej czynności prawnej przez niego zdziałanej, innymi słowy, iż na skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem tej czynności (art. 527 § 2 k.c.). Ustalenie zaś niewypłacalności dłużnika, ewentualnie stopnia tej niewypłacalności, nie jest możliwe bez uprzedniego dokładnego ustalenia tytułu i wysokości wierzytelności. Ta właśnie okoliczność przesądza o tym, że wierzytelność, co do której wierzyciel domaga się ochrony, powinna być przezeń skonkretyzowana i precyzyjnie pod względem swej wysokości oznaczona”. Powyższe stanowisko należy w pełni podzielić.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, iż w treści pozwu wskazano w sposób precyzyjny wierzytelność, której ochrony strona powodowa się domaga. Z uzasadnienia pozwu wynika jednoznacznie, iż stronie powodowej przysługuje względem M. K. (1) wierzytelność w kwocie łącznej 5.500.000 zł tytułem zwrotu: zaliczki w kwocie 1.500.000 zł uiszczonych przy zawarciu umowy przedwstępnej sprzedaży nieruchomości z dnia 24 września 2007 r. zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. N. (za Rep. A (...)) i zaliczki w kwocie 4.000.000 zł uiszczonych przy zawarciu aneksu z dnia 30 stycznia 2008 r. do ww. umowy z dnia 24 września 2007 r. (Rep. A (...)), który to zwrot zaliczek przysługiwał stronie powodowej wobec niezawarcia umowy przyrzeczonej sprzedaży. W dalszym zaś zakresie strona powodowa wskazała

w pozwie, iż na podstawie tytułów wykonawczych obejmujących zaopatrzone

w klauzulę wykonalności powyższe akty notarialne, jest prowadzone na jej wniosek postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym

w J. A. P. pod sygn. akt KM 1368/08 i przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. G. W. pod sygn. akt KM 1411/09. W każdym z tych postępowań egzekucję skierowano do innej nieruchomości dłużniczki.

Wbrew zatem twierdzeniom apelacji, wierzytelność strony powodowej

nie została skonkretyzowana wyłącznie za pomocą odwołania się do postępowań egzekucyjnych, w których jest dochodzona. Nie zachodzi zatem zarzucana okoliczność, iż spośród kilku egzekwowanych w toku postępowania egzekucyjnego wierzytelności, Sąd I instancji w sposób dowolny, wykraczający poza zakres żądania pozwu, dokonał

za stronę powodową wyboru chronionej wierzytelności. W pozwie dokładnie wskazano, z jakiej czynności prawnej wynika wierzytelność, przeciwko komu przysługuje i w jakiej jest ona wysokości. Nastąpiło zatem jej skonkretyzowanie tak podmiotowe jak i przedmiotowe.

W pozwie faktycznie nie podano, jak uczynił to Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku, iż tytuł egzekucyjny – akt notarialny z dnia 24 września 2007 r.

za numerem Rep. A (...) i akt notarialny z dnia 30 stycznia 2008 r. za numerem Rep. A (...), sporządzone przed notariuszem J. N. w Kancelarii Notarialnej w W., zostały zaopatrzone w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 listopada 2008 r. w sprawie sygn. akt I Co 741/08. Pozwany nie kwestionował jednak w ogóle w apelacji, iż obowiązek stwierdzony tak powstałym tytułem wykonawczym, nie dotyczy wierzytelności z tytułu zwrotu zaliczek zapłaconych przez stronę powodową M. K. (1) przy zawarciu umowy przedwstępnej sprzedaży z dnia 24 września 2007 r. zmienionej następnie umową z dnia 30 stycznia 2008 r. w kwocie 5.500.000 zł, czyli w istocie nie dotyczy wierzytelności opisanej

w pozwie. Zarzuty apelacji nie zmierzały w ogóle do podważenia przyjętego przez Sąd I Instancji stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia. Trzeba również podkreślić, iż pozwany w toku postępowania w pierwszej instancji nie podnosił, iż w jego ocenie wierzytelność strony powodowej, której ochrony się domaga, nie została precyzyjnie określona, ani też nie zgłaszał innych zarzutów co do jej istnienia, wysokości czy też wymagalności.

W dalszym zakresie należy wskazać, iż jak wskazano w cytowanej powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., w sprawie III CZP 139/95, ustalenie tytułu i wysokości wierzytelności jest niezbędne do ustalenia niewypłacalności dłużnika, ewentualnie stopnia niewypłacalności. Taki jest podstawowy cel wskazania w treści żądania pozwu wierzytelności przysługującej stronie powodowej. Zarzut niedostatecznego określenia wierzytelności, powinien zatem zmierzać do podważenia ustaleń Sądu I Instancji co do niewypłacalności dłużnika – M. K. (1). Tymczasem w apelacji pozwanego takich zarzutów nie sposób się doszukać. Wręcz przeciwnie pozwany podnosi, iż tytuły egzekucyjne, którymi dysponuje strona powodowa, opiewają na kwoty znacznie wyższe niż wskazano w sentencji wyroku (18 mln zł) a nadto strona powodowa dysponuje jeszcze innymi tytułami wykonawczymi przeciwko M. K. (1),

na podstawie których prowadzi postępowanie egzekucyjne. Biorąc zatem pod uwagę, iż w wyniku czynności prawnej, której uznania za bezskuteczną strona powodowa się domaga, doszło do uszczuplenia majątku M. K. (1) ledwie o kwotę 273.000 zł, podnoszenie zarzutów, iż stronie powodowej może przysługiwać wierzytelność nawet wyższa niż 5.500.000 zł wydaje się zupełnie niezrozumiałe. Zarzuty te mogą jedynie potwierdzić trafność wydanego przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia w sprawie.

Należy jednak podkreślić, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości, iż strona powodowa wносиła skargę pauliańską celem ochrony wierzytelności w kwocie 5.500.000 zł stwierdzonej tytułem wykonawczym opisanym w sentencji zaskarżonego wyroku. Stąd też dokonanie oznaczenia w treści sentencji wyroku Sądu Okręgowego chronionej wierzytelności, w żadnym wypadku nie mogło zostać uznane za rozstrzygnięcie w przedmiocie nieobjętym żądaniem pozwu, a jedynie za prawidłowe sformułowanie tego żądania.

Na koniec należy jeszcze odnieść się do zawartego w uzasadnieniu apelacji twierdzenia, iż w niniejszej sprawie wartość przedmiotu sporu wyznacza wartość chronionej wierzytelności. Z treści pozwu wynika, iż wartość przedmiotu sporu została odniesiona do wartości służebności obciążającej lokal, ustanowionej na rzecz pozwanego w drodze zaskarżonej czynności, jako wartości mniejszej od wysokości wierzytelności, której ochrony strona powodowa się domagała. Zarzut zatem,

iż oznaczenie wartości przedmiotu sporu nie pozwala na ustalenie wysokości chronionej wierzytelności, należy co do zasady podzielić, jednakże w żadnym stopniu nie podważa on trafności rozstrzygnięcia Sądu I Instancji. Wysokość tej wierzytelności została oznaczona wprost w treści pozwu.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji strony pozwanej i orzekł jak na wstępie (art. 385 kpc).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na zasadzie z art. 98 kpc w związku z art. 391 § 1 kpc, zasądzając od pozwanego, jako przegrywającego, na rzecz strony powodowej koszty postępowania apelacyjnego.

bp